

JAMSKA REŠEVALNA SLUŽBA PREMOGOVNIKA VELENJE, D. D. Cave Rescue Service of the Velenje Coal Mine (Premogovnik Velenje, d. d.)

Marjan Kolenc* , Ivan Pohorec , Bogdan Makovšek*** , Dušan Reberčnik******
UDK 622.867(497.4Velenje)

Povzetek	Abstract
Jamska reševalna služba je operativna enota reševalne službe Premogovnika Velenje, d. d. Ob nesreči ali drugi ogroženosti organizira in izvaja reševanje, opravlja vsa potrebna dela na ogroženem območju ter zagotavlja prvo pomoč ponesrečenim in obolelim v jami. Zaradi posebnega znanja in usposobljenosti za dolgotrajnejše delo na zapljinjenem območju ter zagotavljanja prve pomoči je povezana v sistem zaščite in reševanja na državni ravni.	The Cave Rescue Squad is the operational unit of the Velenje Coal Mine rescue service. In the event of disasters and other threats it organises and carries out rescue operations, performs all necessary work in the areas at risk and provides first aid to the injured and diseased people in caves. Due to the specific knowledge and skills for working in fumigated areas and the provision of first aid, the Cave Rescue Squad is integrated in the national protection and rescue system.

Zgodovina

Začetki organiziranega reševanja v Premogovniku Velenje segajo po dostopnih pisnih virih v leto 1893, ko je 20. februarja v jami eksplodiral metan, ponesrečene rudarje pa so prenesli na površino sodelavci rudarji. Takrat še niso imeli izolacijskih dihalnih aparatov, zato so lahko vstopili v jamo šele po vzpostavitvi normalnih razmer za dihanje.

Za uraden začetek delovanja jamske reševalne čete štejeemo 20. julij 1907, ko so imeli takratni reševalci ob navzočnosti inšpektorja prvo vajo reševanja v novih prostorih reševalne postaje. Na voljo so že imeli izolacijska dihalna aparata.

Po ustanovitvi jamske reševalne čete 20. julija 1907 je imela četa že leta 1926, ko je štela 15 članov, sedem izolacijskih dihalnih aparatov različnih tipov.

Zakonske podlage

Jamska reševalna služba deluje na podlagi Zakona o rudarstvu (Zrud-1, Uradni list RS, št. 61/2010) in Pravilnika rudarske reševalne službe (Uradni list RS, št. 117/2005). Odgovornosti in naloge so podrobneje opredeljene z internimi Navodili za delo jamske reševalne službe (Premogovnik Velenje, d. d., 2010).

Sodelovanje z URSZR

Zaradi posebnega znanja in usposobljenosti za dolgotrajnejše delo na zapljinjenem območju je služba povezana v sistem zaščite in reševanja na državni ravni. Njeno vlogo je URSZR v svojem sistemu opredelila skladno s 75. členom Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/2006 – UPB1 in 97/2010) ter s 34. členom Uredbe o organiziranju, o opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/2007, 54/2009 in 23/2011).

Uprava v svojem načrtu predvideva Jamsko reševalno službo Premogovnika Velenje, d. d., za opravljanje različnih operativnih nalog zaščite, reševanja in pomoči ob rudniških nesrečah (EZRRN).

Poslovni odnos oziroma sodelovanje med Jamsko reševalno službo Premogovnika Velenje, d. d., in URSZR urejata dva dokumenta, in sicer Načrt aktiviranja reševalne čete

* mag., Premogovnik Velenje, d. d., Partizanska cesta 78, Velenje, marjan.kolenc@rlv.si

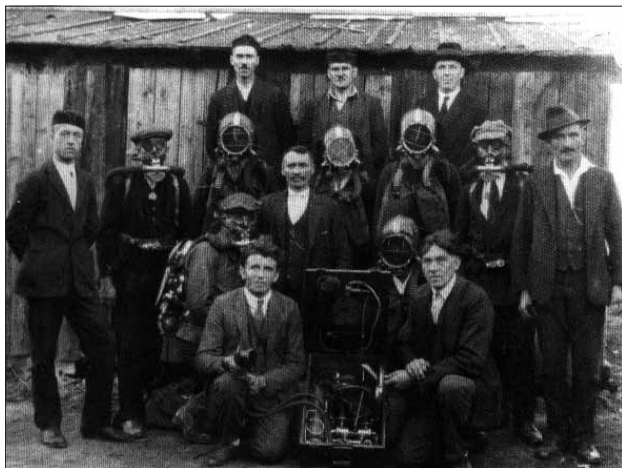
** Premogovnik Velenje, d. d., Partizanska cesta 78, Velenje

*** mag., Premogovnik Velenje, d. d., Partizanska cesta 78, Velenje

**** Premogovnik Velenje, d. d., Partizanska cesta 78, Velenje

Slika 1:
Znak Jamske reševalne službe
Premogovnika Velenje, d. d.
Figure 1:
Logo of the Velenje Coal Mine
(Premogovnik Velenje, d. d.)
Cave Rescue Service.

Slika 2: Jamska reševalna četa leta 1926
[foto: Arhiv Premogovnika Velenje, d. d.]
Figure 2: Cave Rescue Squad in 1926
(photo: Velenje Coal Mine archives).

Premogovnika Velenje [URSZR in PV, december 2006] in Merila za organiziranje, usposabljanje in opremljanje reševalne čete Premogovnika Velenje, enote EZRRN [URSZR in PV, december 2006].

Organiziranost Jamske reševalne službe

Jamsko reševalno službo vodi glavni tehnični vodja podjetja oziroma od njega pooblaščen oseba, kar je sklad-

no z zahtevami Pravilnika rudarske reševalne službe [Uradni list RS, št. 117/2005]. Organizacijsko se jamska reševalna služba deli na Jamsko reševalno četo in Jamsko reševalno postajo.

Jamska reševalna četa je operativna enota reševalne službe, ki izvaja reševalne akcije po nalogih vodstva reševanja. Številčno stanje članstva v reševalni četi je odvisno od obsega dejavnosti posameznih jamskih obratov in stopnje ogroženosti. Število nikoli ne sme biti manjše od števila, ki ga določajo veljavni predpisi o varnosti pri podzemeljskih rudarskih delih.

Trenutno je v četi 90 aktivnih reševalcev in 25 drugih zaposlenih, in sicer vodstvo, tehnični oddelek ter vzdrževalci v reševalni postaji.

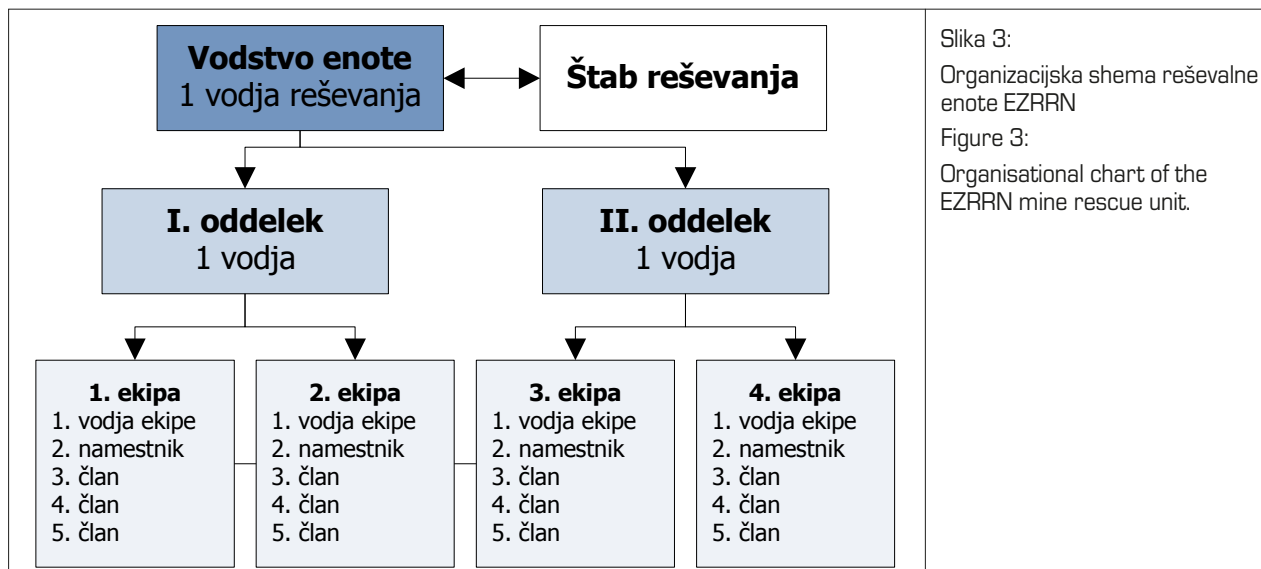
Formacijski raspored reševalne čete je organizacijska oblika, namenjena usposabljanju in vajam, omogoča pa tudi pregled nad sestavo ter številčnim stanjem čete. Formacijski raspored je del evidence o članih reševalne čete in osebju reševalne postaje.

Skladno s formacijskim rasporedom reševalno četo sestavljajo vodstvo reševalne čete, štab reševanja, operativne skupine, vodi in ekipe ter tehnični oddelek.

Ob nesreči ali drugi ogroženosti organizira in izvaja reševanje, opravlja vsa dela na ogroženem območju ter zagotavlja prvo pomoč ponesrečenim in obolelim v jami. Na poziv drugega rudarskega podjetja ali regijskega centra za obveščanje sodeluje pri reševanju, za katero je usposobljena. Po nalogu vodstva reševanja opravlja tudi druga dela in naloge, za katere je usposobljena.

Opremljenost Jamske reševalne službe

Opremljena je z veliko opreme in s sredstvi, ki zagotavljajo kakovostno delo. Ima 41 izolacijskih dihalnih aparatov

Slika 3:
Organizacijska shema reševalne
enote EZRRN
Figure 3:
Organisational chart of the
EZRRN mine rescue unit.

Slika 4: Izolacijski dihalni aparat Dräger BG 4 EP
 Figure 4: Self-contained breathing apparatus Dräger BG 4 EP.

Dräger BG 4 EP, 15 izolacijskih dihalnih aparatov Dräger BG 174, 90 izolacijskih dihalnih aparatov Respirator R-12, žično in brezžično opremo za zvezo (radijsko zvezo, indukcijski telefon), merilne instrumente za merjenje plinov (merilne cevčice, elektronski merilniki Dräger X-AM itn.), complete opreme za protipožarno varnost (penogenerator, ventilator, padala, ponjave itn.), opremo za prvo pomoč, kot so nosila z nosilnimi trakovi, torbe za prvo pomoč (kompleti za imobilizacijo, tubusi, zavoji, silikonske maske, dihalni baloni, rute itn.), rezervno dodatno opremo (zaščitne maske, jeklenke s kisikom, regenerativne patrone itn.) in drugo ročno orodje ter tudi vso drugo opremo in orodja, ki so na voljo v Premogovniku Velenje.

Obveščanje

Trenutno za sklic reševalcev uporabljamo mobilne telefone prek namenskega sistema ASK in poštar WEB, ki ga mobilna telefonija omogoča. Za obveščanje posameznikov je mogoče uporabiti tudi stacionarne telefone.

Za obveščanje zaposlenih v jami in za sklic reševalcev na delu je mogoče uporabiti interne stacionarne telefone in signalno-govorilne naprave, ki so povezane z osrednjo dežurno službo.

Ob intervenciji Regijskega centra za obveščanje ali Centra za obveščanje Republike Slovenije potekata obveščanje in sklic prek dežurnega premogovnika, ki v soglasju z vodjo reševanja aktivira ustrezno število reševalcev.

Usposabljanje

Reševalce izobražujemo sami ali z zunanjimi izvajalci po verificiranem izobraževalnem programu za rudarske reševalce, izobraževanje pa izvajamo tudi za potrebe drugih rudnikov Slovenije. Vsebine usposabljanja so:

- strokovna predavanja (načrt obrambe in reševanja, požari, oprema, prezračevanje, psihologija itn.),
- usposabljanje s področja prve pomoči (sodelovanje z zdravniki),
- pohod z uporabo jamskih kart (orientacija),
- nameščanje reševalnih aparatov in oblikovanje ekip,
- fizično testiranje (Cooperjev test, športne aktivnosti),
- delomerilec (fizično testiranje v dimni komori s telemetrijo),
- izdelava zadelk (pregrada v jamskem prostoru),
- delo (v jami),
- vaja v požarnem rovu (testiranje v stvarnem okolju),
- vaja reševanja (v jami),

Slika 5:
 Psihofizično testiranje reševalcev v dimni komori s telemetrijo ob navzočnosti zdravnika (foto: D. Reberčnik)
 Figure 5:
 Psychophysical testing of rescue workers in a smoke chamber in the presence of a physician and with the use of telemetry (photo: D. Reberčnik).

Slika 6: Sodelovanje na vaji rudarskih reševalcev v predoru Markovec v Kopru

Figure 6: Participation in the mine rescue workers' exercise in the Markovec tunnel in Koper.

- vaja vodstva reševanja (tako imenovana štabna vaja),
- vaja protipožarnega voda,
- vaja voda za zveze,
- vaja voda jamske mehanizacije,
- vaja zaščite in reševanja.

Za usposobljenost reševalcev so najbolj pomembne vaje v požarnem rovu, pri katerih se reševalci srečujejo z razmerami, ki so podobne nevarnim pojavom v jamskih prostorih, in sicer z zaplinitim prostorom, visoko temperaturo, ognjem, dimom itn. Ob tem opravljajo dela, ki bi jih bilo v takšnih primerih treba opraviti v jamskih prostorih.

Udeležujemo se tudi vaj zaščite in reševanja. Od leta 2009 do 2011 smo se udeležili:

- 9. oktobra 2009 vaje v Velenju,
- 12. novembra 2010 vaje v Petišovcih pri Lendavi,
- 1. oktobra 2011 vaje v predoru Markovec v Kopru,
- 14. oktobra 2011 vaje v Idriji.

Na meddržavni ravni smo se 1. oktobra 2011 v Avstriji udeležili meddržavne reševalne vaje v Obirskih jamah v Železni Kapli.